

Salgótarjáni Összevont Óvoda Aprófalva Tagóvodája

PEDAGÓGIA PROGRAM

Pedagógiai programunkat a Salgótarjáni Összevont Óvoda keretprogramja részeként alkottuk meg.

Bemutakozás

Az Aprófalva Tagóvoda Salgótarján Zagyvapálfalva városrészében található.

Családias jellegű óvodánk igényesen kialakított és részlegesen felújított négycsoportos tágas, világos csoportszobákkal, nagy udvarral rendelkező 100 férőhelyes intézmény.

Csoportjaink vegyes életkorú csoportok.

Napjainkban egyre inkább előtérbe kerül a fenntarthatóság pedagógiájának érvényesítése, a környezettudatos magatartás és szemlélet formálás beépítése mindennapi nevelőmunkánkba.

Óvodánk helyi nevelési programjának egyik alappilléret a környezeti nevelés adja, s ennek értelmében kiemelten kezeljük e nevelési területet. Valljuk, hogy ebben az életkorban lehet e szemléletet megalapozni, szokásokat kialakítani, átadni a gyermekeken keresztül a családoknak is.

Munkánk eredményességének bizonyítéka a 2006-ban elnyert **Zöld Óvoda cím,** 2010-ben pedig megújításképpen a „**Zöld Óvoda 2010**” megtisztelő elismerés, melyet 2013-ban megújítottunk. 2013-tól **Madárbarát Óvoda.**

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

4.6.1. A környezet megismerésére nevelés

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Célunk:

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.
- Nevelésünk folyamatában olyan ismeretek átadása, amelyek lehetővé teszik olyan jellemvonások alakítását, amelyek alkalmassá teszik a gyermeket arra, hogy életkoruknak megfelelő tevékenységekben részt vegyenek, s hatékonyan közreműködjenek környezetükben.

-
- Olyan gyerekek nevelése, akik a mindennapi életük során a tőlük telhető legtöbbet teszik belső meggyőződésükből a környezetükért.
 - A természethez fűződő pozitív kapcsolat alakítása, az élet tiszteletére, a növények, állatok szeretetére nevelés. A természeti viszonyok, kölcsönhatások felismertetése.
 - A gyermekek érezzék és értsék az emberi munka szépségét, az emberi leleményességet. Fedezzék fel az emberi és tárgyi világ kapcsolatát. Alapozódjanak meg a környezetvédelemmel kapcsolatos szokásformák.
 - Mentálhigiénés egészség elősegítése, kialakítása.

Ezeket a célokat úgy érhetjük el, ha a gyermekeinket már óvodába járásuktól kezdve a természet szeretetére és óvására neveljük. Ha felhívjuk figyelmüket arra, hogy az életüket megkönnyítő és kényelmesebbé tevő mesterséges anyagok használata során a lehető legkevesebb sérülést okozzuk az ökológiai egyensúlyban. Ha rámutatunk a hulladékanyagok szelektálásának és újrahasznosításának fontosságára, az állatok szeretetére, védelmére és gondozására.

Környezeti nevelésünk kiemelt feladatai:

- A gyermeki megismerési vágy kielégítése
- Lehetőségadás a mind több érzékszervvel való megtapasztalásra, a többszemponú megfigyelésre, ezáltal a gondolkodási képességek fejlesztésére
- Pozitív attitűdök kialakítása az élő és élettelen természet iránt
- A környezet összetevőinek értéként való bemutatása, megszerettetése
- A környezeti problémák felismerésének, megoldásainak jártasságainak, készségeinek kialakítása
- Erkölcsi vonások alakítása: saját és mások munkájának megbecsülése, az emberi munka fontossága, jelentősége, szépsége
- Felelősségtudat alakítása a közvetlen környezet rendjének megtartásáért (hulladékelhelyezés, környezetesztétika)
- Környezetvédelem, környezetvédelemmel kapcsolatos szokásformák alakítása, környezetalakítás
- A szépségre, harmóniára, tisztaságra való igény felkeltése
- Esztétikai ízlésformálás: tevőleges részvétel a környezet ápolásában, szépítésében
- A közösen végzett tevékenységek élménye, a szocializációs folyamat erősítése, a kívánatos emberi kapcsolatok alakulása, a gondolkodásmód formálása közvetlen megtapasztalások útján

- Életvezetési ismeretek és készségek elsajátításával a mentálhigiénés egészség minőségi javítása. A gyermekek legyenek gyakorlatiasabbak a lelki egészség megőrzésében, alakítsák igényesebben önmagukról alkotott képüket
- Tapasztalatszerzési, cselekvési, gyakorlási lehetőség biztosítása
- Hatékony kommunikáció és kifejezőkészség, az érzelmek feldolgozása, a feszültségkezelés, a társasági alkalmazkodás, véleményalkotás, problémamegoldás, döntéshozás, magabiztosság stb. terén
- Problémaérzékeny és problémamegoldásra fogékony gyermekek nevelése

Környezeti nevelésünk területei:

Mindennapi életünk, mindennapi tevékenységeink rendje alapvetően igazodik az időjáráshoz, az évszakok váltakozásához. Az **évszakok megfigyelése**, az apró változások figyelemmel kísérése, a rácsodálkozás. A pillanatnyi, valós változások figyelemmel kísérése, az évszakhoz kapcsolódó jellemző jegyeken kívül az érdekes, kirívó események észrevéttetése, és azok okainak megismerése.

A természeti témakörökhöz, az idő múlásához szervesen kapcsolódnak a **társadalmi események** (ünnepek, hagyományok) és **témakörök** (pl. a felnőttek munkája). Az emberiség kialakulása óta ez adta meg az élet ritmusát, és határozta meg feladatait, munkájukat, sőt örömeiket is.

A külső természeti környezethez való viszony alakítása:

- A természet változása az egyes évszakokban: időjárás, növényzet, állatok
- A színek, hangok, fények, illatok
- Jellegzetes jegyek, elemek megfigyelése, gyűjtése, csoportosítások
- Jelenségekhez kapcsolódó színek
- Hasonlóságok, különbözőségek keresése
- Ok-okozati viszonyok felfedeztetése (pl. fagyás, olvadás, hőmérsékletváltozás, stb), kísérletek végzése
- Zöld jeles napok megünneplése
- Az együtt élés, a közös izgalom, a közös gyönyörűség megtalálása
- A körülöttünk lévő világot érzelmi megközelítéssel szemléljék
- Természet és egészségvédelem
- A természet rendjének megtartása

A külső, ember alkotta környezet alakítása:

- Emberek munkája és jelentősége a természeti környezetben (kert- és erdőgondozás, madár és vadvédelem)
- Emberek munkája a társadalmi életben (óvónő, dajka, és más felnőttek munkája, ismerkedés az emberek foglalkozásaival: posta-postás, rendőr, szerelő, eladó, fodrász stb). A foglalkozásokhoz kapcsolódó munkaeszközök, szerszámok, gépek megismerése, funkciójuk
- Városunk nevezetességei
- Óvodánk és környéke (kertápolás, kertrendezés, környezetesztétika, természetvédelem)
- Élő-élettelen
- Az anyagi világ (természetes és nem természetes anyagok) jellegzetességei, rendeltetésük
- Gazdálkodás alapvető elemei (szükséges-nem fontos, lényeges-lényegtelen, kell-nem kell jelenségek): a víz, a fény, a hőmérséklet
- Közlekedés
- A tűzoltóság, a hivatásos katasztrófavédelem tevékenységének ismertetése, a katasztrófa fogalma, az ellenük történő védekezés.
- Takarékos életvitel
- Korszerű táplálkozás, egészséges életmód
- Hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás
- Ember és információ

A belső természeti környezet, a belső személyes világ alakítása

- „ez vagyok én”: nevem, jelem, csoportom, óvó nénim, társaim, családom neve, címe, tagjai, jellemző jegyeim (külső-belső tulajdonságok)
- „szeretnek engem”: összetartozás, szeretet, családi kapcsolatok, kötelezettségek, segítségadás, a barátom és én
- „fontos vagyok”: napszakok és tevékenységek, haza és az óvodába vezető út (gyalogos közlekedés szabályai, tájékozódás); ahogy növekedünk; óvodások vagyunk, - iskolások leszünk
- „én is tudom”: a gazdálkodás elemei, készségek, képességek az egyéni életben, gyakorlatiasság

Tevékenységszervezés

Megtapasztaltatjuk, hogy a természetben minden érték! Felfedeztetjük a szépséget, a változásokat, az életet. Amit csak lehet, természetes környezetben figyeltetünk meg. A séták, kirándulások alkalmával példaadó viselkedést tanúsítunk: a helyes hulladéktárolásra, a növények, állatok óvására.

A gyógynövények hasznosságára felhívjuk a figyelmet.

Térképet készítünk óvodánk környékéről, és sétáinkat, kirándulásainkat ez alapján is megtervezhetjük közösen.

A gyerekek segítenek az udvar rendberakásában. Aktívan vesznek részt az évszaknak megfelelő kerti munkában. Minden csoportnak van saját veteményes kertje, azt tervezetten közösen gondozzák az évszaknak megfelelően. Ősszel betakarítás, talajmunkálatok, magvak begyűjtése, raktározása, őszi vetés, télen pihentetés, tavasszal magvak gyűjtése, palántanevelés, veteményezés, kapálás, gyomlálás, öntözés, nyáron betakarítás. A virágoskertet és a sziklakertet a csoportok közösen gondozzák.

Hangsúlyt fektetünk a folyamatosságra. Segédkeznek az élősarok gondozásában.

Környezetvédelmi társasjátékokat készítünk.

A jeles napokhoz fűződő népi időjóslo megfigyeléseket megbeszéljük, megfigyeljük, alkalmazzuk. Felelevenítjük a néphagyományok azon értékeit, amelyek ma az ember életét is szebbé tehetik.

Környezeti programunkban is a családdal való együttműködést erősítjük. Kérés, figyelemfelhívás, rendszeres programismertetés, közös kirándulások szervezésével.

Figyelemmel kísérjük a Zöld jeles napokat, tervezetten megünnepelünk néhányat. Arra figyelünk, hogy minden évszakra jusson Zöld jeles nap.

Folyamatosan gyűjtjük a népi időjárás jósolás gyerekekkel is megvalósítható játékait.

Alapvető jelentőségű a környezetvédelmi szemléletformálásában a felnőtt modell, azaz az óvodapedagógus személyisége és egyben környezetkultúrája.

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen vesznek részt a csoportszoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti dekorálásokban, díszítésekben. Az óvónő vagy dajka által megkezdett munkálatok látványa a gyermeket követésre készíti. Az udvaron, kertben segítenek, a nagyobbak akár önállóan is részt vesznek a különböző tevékenységekben. A veteményesben célszerű olyan zöldségféléket termesztetni, amit a gyermekek a mindennapi étkezés során elfogyasztanak. A virágoskertben a gyermek- és népdalokban előforduló növények is helyet kapnak. Kertészás, ültetés, a környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex

folyamatát. Sokféle alkalom kínálkozik a környezetalakításra. Így a csoportszobai élő- és természetsarokban való tevékenykedés is.

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását.

A környezethez való érzelmi kötődést felnőttként a szülőföld szereteteként fogalmazzák majd meg.

Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, hogy a gyerekek újból felhasználhassák (elvihessék onnan rajzolni, hajtogatni stb.)

A természetvédő tevékenységekhez szükséges anyagok gyűjtésének, tárolásának alapfeladatai:

A gyűjtés módja lehet egyéni (szülők segítségével) és csoportos.

A begyűjtött anyagokat a természetsarokban, „kincses kosárkákban” külön polcon tároljuk.

Állandó, hozzáférhető helyen tartjuk a szakkönyveket, folyóiratokat, (állat- és növényhatározókat), a közösen készített albumokat, gyűjteményeket.

Gyűjtőmunkánkban a természet kincseinek védelmét szem előtt tartjuk. A begyűjtött anyagokat rendszerezetten tároljuk.

Folyamatosan gyarapítjuk a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek, folyóiratok, ismeretterjesztő adathordozók vonatkozásában egyaránt.

A környezeti nevelés módszerei

A környezeti nevelés ismeretrendszerének kialakítása ökológiai szemléleten alapuló ismeretszerzéssel történik. Törekszünk arra, hogy az ismeretek segítsék elő a környezet egészségének megértését! Tartalmazzanak alapvető tényeket, összefüggéseket, problémákat, és az ezzel kapcsolatos megoldásokat. Az ismeretek valódiak, realiztikusak legyenek, és a célzott korosztálynak megfelelőek. Tartalmazzák a világkép, a kultúra és az értékrend elemeit!

A környezet megismerését a természettudományos megismerési módszerek alkalmazásával játékosan oldjuk meg.

A megfigyelés, mint módszer akkor hatékony, ha a gyermeket megtanítjuk látni. Ezért kezdjük már óvodás korban az élettelen tárgyak, egyszerű természeti jelenségek, időjárás elemek, élőlények érzékszervekkel felismerhető tulajdonságainak megfigyeltetését. Elsősorban a helyszíni foglalkozásokon, játékos tevékenységeken már kézi nagyítót, és

távcsövet is használunk. Természetesen gondolkodtató kérdésekkel irányítva a tevékenységet. A leírás módszerének alkalmazása, a megfigyelt jelenségek rajzos ábrázolása, illetve azok szóbeli megfogalmazása. A megfigyelés és a leírás módszerének következetes gyakorlásával a gyerek képessé válik elemi összehasonlítások elvégzésére, csoportosításra. Természetesen közben gyönyörködik a természet csodáiban. Az ilyen jellegű pozitív élmények szükségesek a környezetbarát magatartás formálódásához. Fontos megismerő módszer a kísérletezés, hiszen a természetben nehezen megfigyelhető, tanulmányozható jelenségek, mint pl. a rügyfakadás, a növények mozgása, csíráztatás így folyamatosan megfigyelhető. Természetesen a megfigyelések színtere az a környezet, amiben a gyerekek élnek, és ezt a tervezésnél figyelembe vesszük.

A módszerként egyre gyakrabban szerepelnek a szenzitív játékok. Az érzékszervek játék közbeni érzékenyítése a beleélő képességet, az empátiás készséget fejleszti olyan mértékűvé, hogy a természetben lejátszódó folyamatokat a gyerekek átélve, átérezve megérik, megértik. A játékok során felébred lelkesedésük, figyelmük az életközösségek, erdő, rét, patak növényeire, állataira irányul és képesek lesznek élményeiket megosztani másokkal.

A vizek világának „tanulmányozásának” elterjedt módja a „*patak vizsgálata*”. Nálunk megszűnt az ismeret centrikus foglalkozásvezetés, az élménypedagógia módszereit alkalmazzuk a tevékenységek tervezésénél. A közvetlen élményeken alapuló tevékenység hatására fejlődik a gyerekek érzékenysége, és alapozódik meg a természettel együtt élni tudó ember szokása.

Lényeges, hogy az igaz tapasztalatok kerüljenek felszínre, s a tévesek korrigálásra, pontosításra kényszerüljenek. A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó mozgásos játékok, érzékszervi megtapasztalások segítsék a gyermekeket a meggyőződéshez. A kötetlen tevékenységi formákban is az óvónők tudatos, tervszerű felkészülése biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenységi lehetőségeket. Elősegítik a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. A játékosság (úgy kötött, mint a kötetlen foglalkozásokon) biztosítja a gyermek önkéntes részvételét, az oldott légkörben zajló cselekvést. A kíváncsiság felkeltésével és ébren tartásával, a kiterjedt cselekedtetésével tesszük lehetővé a felfedezés örömeit. Fontos, hogy úgy szervezzük meg a napi programokat, hogy minden óvodában töltött nap élmény legyen.

9. Az óvoda ünnepei

Ünnepink között sajátos szerepet töltenek be az ünnepek, azon belül is kiemelkedőek a környezet- és természetvédelemhez kapcsolódó ünnepek.

Célunk:

Az óvodai hagyományok újraelvenítése, ápolása, az intézmény jó hírvének öregbítése.

Feladataink:

- Érzelmi kötődés kialakítása a szűkebb és tágabb környezetünk iránt.
- A magyar néphagyományok megismertetése változatos tevékenységek által.
- Jártasságok kialakítása a népi kismesterségek területén.

Az ünnepek, hagyományok két témakörre épülnek:

- Az óvoda hagyományos ünnepei
- A természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek

Az óvoda hagyományos ünnepei:

- Szüreti mulatság
- Mikulás várás
- Karácsony
- Farsang
- Tavaszköszöntő
- Húsvét
- Anyák napja
- Gyermek hete
- Nagycsoportosok búcsúzásának napja

„Zöld ünnepeink:

(A természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek)

Az óvodai környezeti nevelés érzelmileg és módszertanilag is jelentős eseményei a környezetvédelmi - környezeti Jeles Napok. Kiemelten a Föld Napja, a Környezetvédelmi Világnap, a Madarak és Fák Napja, az Állatok Világnapja stb.

A pedagógiai események között szerepelnek az intézmény közvetlen környezetét javító és szépítő munkák, a facsemeték ültetésétől az udvar kertjének gondozásán át a közeli patakpart vagy erdő meglátogatásáig. Alkalmat teremtünk a környezetvédelemre való figyelemfelkeltésre. A Jeles Napok köré szervezett ünnepeink egy-egy vetélkedő

megrendezésére, kiállítás rendezésére, akadályversenyek szervezésére, öntevékeny műsorokra hivatottak a családok bevonásával.

Az óvoda kirándulásai:

A környezet felfedezése nélkülözhetetlen az élményvilág gazdagítása, a gyermeki személyiségfejlődés szempontjából. Ezt minden csoportunk beépíti pedagógiai munkájába, programjainak szervezésébe. Vannak alkalmak, amikor nemcsak a gyermekcsoportok – kisközösségek – szerveznek túra jellegű élménylehetőségeket, hanem az egész óvoda. Intézményi szintű kirándulásaink részletesen kidolgozott programtervezet szerint történnek. Időpontja: a gyermekhét egyik napja.

Az óvoda és a család közös rendezvényei:

Munkadélutánok, sportnapok, kirándulások, adventi nyitott hét

10. Specialitásaink

Apró-Rendőr

Vöröskeresztes Bázisovi

Zöld Óvoda, Madárbarát Óvoda

11. Jó gyakorlataink

„Föld Napja” Hozz egy virágpalántát

Tegyünk együtt egy egészséges jövőért

Apró-Rendőr

Aprófalvi Aprók biztonságos közlekedése

Aprófalvi Vöröskeresztes Bázisovi

Salgótarján, 2014. május 31.

.....
Horváth Edit
tagóvoda vezető